

מדנאית, פנה אברהם אבינו ליועצי

אברהם אבינו מנווט בחוכמה ופועל על מנהיגי אומות העולם להסכים לרעיון
הברית והאמונה בבורא עולם.

התייעצות קדחתנית

'ברית מילה' זהו נושא שכל כמה שנים מעורר סערה במדינה מסוימת. רבים
מאיתנו זוכרים את הסערה הגדולה שהתחוללה בניו יורק סביב מנהגי ברית מילה
שנהוגים בעם ישראל במשך כל הדורות.

בסוף פרשת לך לך אנחנו קוראים שהקב"ה צוה את אברהם למול את עצמו, את
בנו ואת כל בני ביתו כולל העבדים ששירתו אצלו.

אברהם העברי האמין בא-ל אחד והוא הפיץ את האמונה בה' לכל עובר ושב. הוא
פעל בתוך עולם שבו כמעט כולם היו עובדי אלילים, כל העולם התייצב נגדו.
ולמרות הכל, הוא הצליח להשפיע על שלושה אנשים חשובים, ענר, אשכול וממרא
שגם הם יאמינו בה'. מן הסתם מעולם לא שמעתם את שמותיהם של השלישייה
הזאת שהייתה 'מקורבת' לאברהם אבינו.

המדרש מספר שכאשר אברהם קיבל את הציווי מאת הקב"ה לעשות ברית מילה,
הוא מיהר לכנס אסיפה של ה"קבינט" שלו, ענר אשכול וממרא, ושאל אותם
לדעתם. ובלשון המדרש: "שלושה אוהבים היו לו לאברהם¹ הלך לקחת מהם עצה,
אמר לו ענר: בעל מום רוצה לעשותך שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באים
והורגים אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". ענר יעץ לו שמבחינה ביטחונית
מסוכן לעשות ברית מילה, שכן הוא יהיה חלש ופגיע יותר ועשוי לאבד את כושר
ההרתעה שלו, וכך האויבים שלו לא יירתעו ממנו ויקבלו אומץ לתקוף אותו.

מוהל או רופא?²

ממשיך המדרש ומספר "אמר לו אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם
הרבה ולא תוכל לסבול ותמות". אשכול דיבר מבחינה רפואית, הוא טען שאדם בן
תשעים ותשע שנים מסתכן אם יעבור ניתוח מסובך כזה והוא לא ממליץ לו לעשות
זאת.

"אמר לו ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה, הלא הוא הצילך מכבשן האש³ עשה
כמצוותו". ממרא ענה לו כמו חסיד: מה אתה שואל שאלות בכלל! הרי ה' הציל

אותך מכבשן האש ועשה לך כל כך הרבה ניסים, ואם-כן עליך לבטוח בו ולא לשאול שאלות מיותרות (מדרש תנחומא וירא ג.) ודבר זה מרומז בתחילת פרשתנו במילים "וירא ה' אליו באלוני ממרא" כפי שרש"י מבאר: "הוא שנתן לו עצה על המילה".

אולם המדרש הזה תמוה ביותר: אברהם אבינו שהיה המאמין הגדול והיה מוכן לקפוץ לתוך כבשן האש ולהישרף למען האמונה שלו [?] הרבה לפני שהקב"ה התגלה אליו [?] דווקא הוא מתבלבל כאשר הקב"ה מצווה עליו במפורש למול את עצמו? לשם מה הוא היה צריך "לצאת להתייעצות" אם לקיים את הציווי?

המפרשים מסבירים שברור הדבר כי לאברהם לא היה שום ספק שהוא יקיים את מצות מילה שאותה ציוה ה', אלא היו לו שאלות 'טכניות' שכרוכות במצוה הזאת. הוא בא להתייעץ איתם האם לבצע את הברית בצנעה או בפרהסיה. אברהם אבינו הקדיש את כל חייו להפצת האמונה בבורא בעולם והוא עשה זאת בהצלחה מרובה. כעת הוא בא לשאול את "יועצי התדמית" האם ברית מילה זה דבר שעלול להרחיק אנשים ממנו, שכן עד אז מעולם אף אחד לא עשה ברית מילה וכל הנושא היה נשמע מטורף ומרוחק, ולפיכך כדאי לעשות זאת בצנעה. או שמא כדאי למול את עצמו בפרהסיה וזה ישפיע על אנשים נוספים לעשות אותו הדבר.

במילים אחרות: השאלה של אברהם היתה האם לעשות ברית מילה אצל רופא בחדר הניתוח או בבית הכנסת במעמד כל הקהילה ובחגיגה גדולה.

ענר ואשכול סברו שלא כדאי לעשות זאת בפרסום ובפרהסיה, שכן זה עלול להיות מסוכן (כל אחד מסיבתו הוא). ואילו ממרא השיב לו: תעשה זאת וה' ישמור עליך. ואדרבה, זה יעורר אנשים אחרים לעשות ברית מילה.

ואכן אברהם מל את עצמו "בעצם היום הזה" [?] "בעיצומו של יום", בצהרי היום, כולם השתתפו בחגיגת ברית המילה של אברהם. ומאז אנו נוהגים ומשתדלים לעשות ברית מילה דוקא ברוב עם.

המפרשים מוסיפים ואומרים שלאברהם היתה שאלה נוספת. הקב"ה ציוה עליו למול את כל "יליד ביתו ומקנת כספו" והוא שאל אותם כיצד הוא אכן יצליח לשכנע אותם לעשות ברית מילה? מה יגרום להם להסכים לעשות דבר שהם מעולם לא שמעו אודותיו?

ממרא השיב לאברהם: תהיה אתה הראשון ותראה 'דוגמא חיה', אתה תמול את עצמך ואחר כך את בנך ישמעאל, וכשהם יראו אתכם עושים זאת, גם הם יסכימו לעשות מצוה זו. ואכן כך היה "בעצם היום הזה נימול אברהם וישמעאל בנו" ורק אחר כך "וכל אנשי ביתו נמולו איתו". השאלה השלישית היא השאלה הקשה ביותר שהייתה לאברהם אבינו. הקב"ה אמר לו "המול לכם כל זכר" אבל הוא לא אמר לו באיזה מקום למול, ובתורה לא מופיע איזה איבר צריך למול. ולכן אברהם פנה ליטול עצה מחבריו. וממרא אמר לו שה' אמר "המול לכם כל זכר" [?] ממקום שניכר בין זכר לנקבה" ('דעת זקנים' על הפסוק).

לדעת להשפיע

נשאלת השאלה: מדוע דווקא במצווה זו היו לאברהם כל כך הרבה שאלות וקושיות יותר מכל מצוה אחרת? ה'שפתי חכמים' מסביר שבכל מצוה אחרת אם לא עושים אותה כראוי בפעם הראשונה, ניתן לתקן בפעם הבאה בשלימות, אבל ברית מילה זוהי מצוה שעושים פעם אחת בחיים.

באחת משיחותיו ('התוועדויות' תש"נ כרך א עמ' 359 הערה 58) מסביר הרבי, שהסיבה שהוא הלך לשאול אותם היא כדי שגם אומות העולם יסכימו על זה. ברור שהוא התכוון למלאות את הציווי של הקב"ה ולעשות ברית מילה, אבל הוא קרא אותם לאספה ושאל בעצתם כדי להשפיע גם עליהם שהם יעשו את זה.

והדבר נכון גם בימינו, ממנים אנשים ל'בורד' של בית הכנסת לא רק כדי לשמוע בעצתם, אלא בעיקר כדי שהם עצמם יהיו שותפים לעשייה. ואכן המדרש אומר על הפסוק "ותמת שרה בקרית ארבע" [?] "ולמה הוא קורא אותה קרית ארבע?" שנמולו בה ארבעה צדיקים אברהם ענר ואשכול שהתנגדו לרעיון של הברית [?] גם הם בעצמם נמולו.

ומאז ועד עצם היום הזה יהודים מקיימים את המצווה של ברית מילה בשמחה וברוב עם בדיוק כמו אברהם אבינו.